

Cimleve

JÓGYERMEKEK KÉPES HETILAPJA

Főszerkesztő: **BENEDEK ELEK**

TARTALOMJEGYZÉK:

A kegyenc	193
Híres erdélyi magyarok. A két Wesselényi. IV. fejezet: Wesselényi és Széchenyi barátsága. V. fejezet: Az „árvizi hajós” – börtönben. Irta: Benedek Elek	194
Falu végén. (Alföldi kép)	198
Végig az országban. Vers. Irta: Zempléni Árpád	199
Mike Ilona. Népmonda. Irta: Benedek Elek	199
Mit mond a magyar nép?	201
Tamás érdeklődik. Csevegés	202
Kutyadolog. Mese. Irta: dr. Hatala Péter	203
Mesefolyam. Irta: Balázs Ferenc	204
Őrző angyalom. Vers. Irta: Rácz Imre	205
Hogy lesz a kávéskannából kávénéni?	206
Boriska. Mese. Irta: Nászai Elza	206
Fejtörő	207
Elek nagyapó üzeni	208

A
gyermek legkedveltebb lapja, a

Cimbora

eddig az első betűtől az utolsóig olvasnivalót
adott a gyermekeknek, mert a lapnak nem volt

hirdetése

A lap elterjedtségét mi sem bizonyítja jobban,
mint az, hogy minden eltelt

hét

az olvasók táborának hatalmas növekedését jelenti.
A lap kiadóhivatala most elhatározta, hogy a mai

napig

fennállott rendszert megváltoztatja és az Erdély-
szerte elterjedt gyermeklapba, amelyet ma már
minden gyermek a kezében

tart

hirdetéseket is vesz fel.

A Cimbora

tartalma ezzel nem fog kisebbedni, mert amilyen
mértékben nő a lap

hirdetése

olyan mértékben nő annak terjedelme is.

A kereskedőknek

megfizethetetlen

értékű a Cimbora hirdetése, mert az egész
Erdély, sőt a külföld lakossága is olvassa.

**RENNER TESTVÉREK
ÉS TSAI BÖRGYÁR r.=t.**

CLUJ (KOLOZSVÁR)

GYÁRT ELSŐRENDÜ

GÉPSZIJAKAT

Gödör szerzés! Gyors leszállítás!
Garanciát vállalunk!

 Tartós és izléses cipők

a Halász Mór r.=t.-nál kaphatók Szatmáron!

TASNÁDY GYÖRGY

díszműlakatos

Careii-Mari (Nagykároly) Str. Vas.

Lucaciu (Majthényi-u.) 14. szám.

Készít mindennemű iparművészeti és
díszmű tárgyakat, karos- és asztali
lámpákat, villanycsillárokat, virág-
és szalonszalkákat, írókészlete-
ket, hamutartókat, művészi kivitelű
bútor- és épületvasalásokat stb.

Etvállal bármiféle lakatosmunkát,
autogénhegesztést, gépek, csillá-
rok, mindenféle fémtárgyak javi-
tását, tisztítását és ujrászinezését.

Rókát

és más szőrmét

felelősség mellett

fest az

UNIO

Kolozsváron.

**Szúcsőknek
árkedvezmény!**

Valódi békeminőségű aszbeszt fedő

PALA

kapható igen jutányosan SCHWARTZ TESTVÉ-
REKNÉL, Strada Decebal (Kölcsey-u.) 37. szám.
Kész fedéseket helyben és vidéken vállalunk!

Gyapju-, selyem-, pamutkelmét,
fonalat, szőrmét fest és tisztít a

„Kristály“

gőzmosó és kelmefestőgyár CLUJ. Telefon 500.

Póstacsomagok pontosan szállítat-
nak! — Kereskedőknek tömegáru-
nál árkedvezmény! — Képviselet
vidéki városba kere-

ZEA első román

E krétagyár Cluj.

A Papir- és fűszerkereskedők figyel-
mét felhívja az iskolai saisonra.

A

Cimborán-

előfizetéseket
felvesz Erdély
minden könyv-
kereskedője!

Az összes iskolákban használt tankönyvek,
füzetek, rajztömbök, papir, író- és rajzszer-
legolcsóbban HUSZÁR könyvkereskedésében szerezhetők be!

BÉKEBELI MINŐSÉGŰ ÚJ!

Gabonás-, lisztes-, gyapju- és szalmazsák.

Vizhatlan ponyva, napellenző, roletta- és madrac-vászon.

Afrik, seegrasz, bútorrugó, önműködő rolettatrudak. — Zsineg- és jutaheveder

minden méretben és mindennemű kárpitos kellékek. Befőttkötöző

és minden másnemű zsinegek 2/0 T—2/32 L-ig minden számban.

Zsákvarró kendercérna és cipészfonal, továbbá többféle minőségű
használt zsákok nagy választékban a legolcsóbb árban kaphatók

Glücklich Bernát és Fia

cégnél Piața Victorie (Deák-tér) 27.
sz. Plébánia-épület. — Telefon 521.

A Cimbora azt üzeni:

**Ha finom
cukorkát
akartok:**

kérjete Melissát

Eredeti Wolfner

gépszijak

minden méretben

kaphatók

**BRAUN és LÁSZLÓ vaskereskedésében,
Szatmár, Piata Victoriei (volt Deák-tér) 9.**

A Szatmári Levegőtisztító- és Kereskedelmi Bank r.t.

Alapítke 10 millió leu.

Tartaléktőke 1 millió leu.

Takarékbetét állomány 45 millió leu.

Bármely összeg erejéig fizetéseket vállal:

Bukarestben és bárhová LEUBAN, Bécsen keresztül bárhová OSZTRÁK
KORONÁBN, Prágán keresztül bárhová CSEH KORONÁBAN, Berlinen
keresztül bárhová MÁRKÁBAN, Fiumén keresztül bárhová LIRÁBAN,
Budapesten keresztül bárhová MAGYAR KORONÁBAN.

Vesz és elad mindennemű idegen pénzeket és amerikai chequeket bevált.
Kölcsönöket legelőnyösebben folyósít.

A Generala bukaresti biztosító társaság, valamint az Assicurazioni Generali triesti biztosító társaság főügynöksége.

Betéteket könyvecskére és folyószámlára gyümölcsöztetésre elfogad
és azokat kívánatra azonnal bármikor visszaad.

Fiuk!

Lányok!

A Cimborát

olvassátok,

szeressétek,

terjesszétek!

Aki elő akar fizetni a Cimborára, az írjon egy levelező-lapot Szatmárra, a
Cimbora kiadóhivatalának címezve és a következő vasárnap már kezében a lap.

A lap egy negyedévre negyven leuért jár.

Felelős szerkesztő: Dénes Sándor.

**Kiadó a Szabadsajtó Könyvnyomda és Lapkiadó r.t.
A szerkesztőbácsl postája Satu-Mare (Szatmár) Eötvös-u.
4. sz. alá címezendő. - A közlésre szánt kéziratok Benedek
Elek címére, Kisbaczon, u. p. Nagybaczon, Háromszék-m. küldendők**

Cimbora

JÓ GYERMEKEK KÉPES HETILAPJA

Főszerkesztő: Benedek Elek

A kegyenc.

Hires erdélyi magyarok.

A két Wesselényi.

— IRTA: BENEDEK ELEK. —

IV.

Wesselényi és Széchenyi barátsága.

Debrecenben találkozott először Wesselényi és Széchenyi 1820-ban, s a két ifju közt első találkozásra halálig tartó, benső barátság szűrődött, bár később a politika mezején utjaik kettéváltak. A haza sorsán töprengő lélek volt mindakét ifju, nem elégedtek meg a lovaglás, a vadászat s egyéb multságok örömeivel: komolyan foglalkoztak a gondolattal: miként munkálhatnák az ország üdvét, javát. Mélyen bántotta őket az ország elmaradottsága, a nemesség lassu ébredése. A következő évben Széchenyi meglátogatta Wesselényit Zsibón, s azt határozták, hogy kettesben külföldi tanulmányutra kelnek. Egyben kölcsönösen megfogadták, hogy egymás előtt nem lesz titkuk. Kiméletlenül bírálják egymás gyengeségét, tökéletesíteni fogják egymást, hogy aztán mennél több szolgálatot tehessenek a hazának.

A két barát valósággal kiegészítette egymást. Széchenyi már többször megfordult külföldön, sok hasznos ismereteket szerzett, ami még Wesselényinek hiányzott; viszont Wesselényi alaposabban ismerte a hazai viszonyokat. Wesselényi 1821. tavaszán indult a külföldi utra. Bécsben találkozott Széchenyivel, s ott hosszabb időt töltöttek együtt. A bécsi időzés alatt Széchenyi angolul tanította Wesselényit, aztán felkerekedtek s egyenest Münchenbe, Bajorország fővárosába utaztak, onnét Stuttgartba s aztán Epernaybe, ahol a híres francia pezsgőgyárat tanulmányozták. Epernayból gyalog mentek Normandiába, hogy a Dreux mellett levő trappista kolostort meglátogassák. Jellemző e főuri ifjakra, hogy bár bőven telt volna a kényelmes utazásra, Dreuxból is gyalog folytatták az utjukat. Utí bőröndjüket hátukra vették s úgy zarándokoltak e kolostorba. A négy mérföldnyi utat negyedfél óra alatt tették meg. A református hitű Wesse-

lényit mélyen meghatotta a trappista szerzetesek önsanyargató, a világi élet örömeiről lemondó élete. Nagypénteken érkeztek a kolostorba s mély áhitatban ünnepelték a Megváltó feltámadását. Ezen az utján kezdett naplójírásba, s megható sorokat szentelt a trappista kolostorban töltött napoknak. „Leborultam — írja többek közt — és áhitatos imádságomat könyeim követték. Mely boldogság a Mindenhatóhoz bizodalommal és alázatossággal felemelkedni! Imádkozni nemcsak szent kötelesség, de édes vigasztalás és az emberi méltóságnak legfelségesebb joga.“

Gyalog folytatták az utjukat, kenyér és tej volt az eledelük, ritkán háltak fedél alatt. Így értek Calaisba s gőzhajón átkeltek Angliába. Itteni időzésük volt a leghasznosabb s temérdek ismerettel meggazdagodva tértek vissza hazájukba 1822. végén. Amint hazaér Zsibóra, első dolga a vallásos lelkű ifjunak: siet Istenházába urvacsoportát venni! Ime, ez ifju lelkében hazájának szent szerelmével mély vallássosság ölelkezik. És látni fogjuk mindjárt: gyöngéd, meleg szive védelmébe veszi a szenvedőt, a szegény elnyomottat, s ugyanez a szív kemény harcot viv a zsarnoki hatalommal! Minthogy nincs még birtoka az anyaországban, nem ve-

WESSELÉNYI LEGSZEBB FÉRFIKORÁBAN

het ugyan részt mint követ a pozsonyi országgyűlésen, mely hosszú szünetelés után nyílt meg 1825-ben, de nagy figyelemmel kíséri a tanácskozásokat, szorgalmasan beszámol édesanyjának a nevezetesebb eseményekről, többek közt arról a nagy napról, amelyen az ő Széchenyije a magyar tudós társaság megalapítására egész évi jövedelmét ajánlotta fel. Hogy részt vehessen a pozsonyi országgyűlés tanácskozásaiban, kisebb birtokot vett Károlyi György gróftól Szatmármegyében, ezzel aztán megszerezte annak a jogát is, hogy Szatmármegye közgyűlésein is megjelenhessen.

Az 1830-iki pozsonyi országgyűlésen kezdődik Wesselényi elcsőséges pályafutása. Ebben az évben koronázták meg V. Ferdinándot, s a koronázást követő udvari bálon őt is megszólította a király, mégpedig igen különös módon. Azt mondta:

— *A báró elődei közül sokan tévedtek és annál fogva szerencsétlenek lettek.*

Felelt pedig erre Wesselényi a következőképpen:

— *Felség, való, hogy elődeim sokat szenvedtek s közülök többen valának szerencsétlenek, de valamennyien ártatlanok valának. S vajjon melyik koronás fő hányhatja az elődök hibáját s kiállott szenvedéseit az utódok szemére?*

E sulyosan kemény szavakat vagy nem jól, vagy ami valószínűleg meg sem értette a gyenge elméjű király. Elég az, hogy szó nélkül ment tovább. De hiszen, ha most nem, csakhamar meg fog bűnhődni bátor szókimondásáért e nagy ember.

A nevezetes udvari bál után csakhamar megtartotta szűzbeszédét a főrendiházban. Arról volt szó, hogy ezentúl a latin helyett magyar legyen a törvényhozás és a törvénykezés nyelve. Ritka nagy hatása volt e beszédnek. Még ily szép magyarsággal s ekkora lelkeséggel nem beszéltek a főrendiházban, melynek tagjai közt számosan magyarul sem tudtak! Nem csupán mennydörgő hangja, de beszédének tartalma, a magyar nyelv jogainak lelkes védelme is mélyseges hatást tettek, s ezt a hatást fokozták a végső szavak: Remélem, a magyarok kegyes királya nem fogja ellenezni, hogy *a magyarok hozzá magyarul szóljanak!*

Még nagyobb volt a hatása ama beszédének, melyben a nemes szívű emberbarát felháborodása szólal meg igen kemény szavakban a törvénytelen ujoncozás ellen. A király ötvenezer ujoncot kért az országgyűléstől, Wesselényi azonban tudni akarja, hogy van-e szükség valójában ennyi ujoncra, mert „felebarátaink, ember- s hazafitársainkról, azoknak életéről s szabadságáról van szó.” A szegény jobbágylegények ezek a „felebarátok”, akiket kötéllel fogdostak katonának. Wesselényi nemes szívét felháborította ez az embertelenség, s meghatóan ecsetelte, mint szaggatja szét a durva önkény a legédesebb köteleket; mint ragadják el az atyát gyermekétől, testvért a testvértől s férjet a feleségtől. Nem is tetszett a főrendiház elnökének, József nádornak a szókimondó beszéd s megjegyezte, hogy az ilyen beszéddel tévutra vezetik a közönséget a *jövevények*, akik az ország dolgát felületesen ismerik. Wesselényi azonban nem hagyta szó nélkül a *jövevényiségre* való célzást. Azt válaszolta, hogy: volt valamikor az ő elődeinek Magyarországon sok birtoka, talán több, mint a nádornak. És lehet, hogy a nádor birtokai éppen a Wesselényieké voltak. De hogy azokat a birtokokat elveszítették, annak sem ő, sem elődei

hanem a „történeti események” az okai. Andrassy Károly gróf sem hagyta szó nélkül a nádor sértő megjegyzését. Azt mondta: „Nem lehet azt jövevénynek nevezni, ha nem is vett eddig részt a magyar országgyűlésen, akinek elei régóta szolgálták volt a hazát, midőn a mostani fejedelmi ház a magyar trónra jutott.”

Wesselényi e beszéde különösen nevezetes azért is, mert ezzel kezdi meg az önkényuralom ellen azt a harcot, amely végül is börtönbe juttatja e nagy embert. Be sem várta az országgyűlés bezárását, sietett haza, s első dolga volt, hogy Középszolnokmegye alispánjának hosszabb levelet írt, amelyben szenvedelmes hangon tiltakozott a jobbágylegények törvénytelen elhurcolása ellen. Nem hiszi, hogy a királynak tudomása volna e törvénytelen ségről. A törvényes terhek alatt is görnyedezik a jobbágyak válla, s „ehhez törvénytelen terhet még egy kövecsnyit is vetni éppen olyan lelketlen vétek, mint annak megakadályozásán nem igyekezni.” Neki *hite és vallása, hogy a törvényes terheket mindenkinek egyformán kellene hordani*, mondja ki a nagy szót: egyformán osztolni a jogokban és a terhekben is!

Teljes nagyságában mutatja be Wesselényit ez a levél, s lehetetlen meghatottság nélkül olvasni e levél következő sorait: „Kérjék a törvény és király magok oltalmára önnön véremet, lelkes örömmel hagyom azt érettük folyani. Kivánják vagyonomat: ám füstölödjön annak utolsó maradványa is hivségem nekik szánt oltárán; de hogy szegény parasztjaim, kiknek vére, verejtéke táplál; kik minden közterhet helyettem visznek; törvény parancsából fizetnek, vérüket adják; hogy ezen rongált nép, mondom, még olyannal is térheltessék, amire szüksége nincs; amivel nem tartozik; hogy csendesen nézzem, ily ok és helyes tartozás nélkül miként zavarják meg jámbor csendességüket; hogy hurcolják el fiaikat, a vérség szent kötelekeit elszaggatva, lakjaik körül, s én büntetlenek lássam azon lakjaikat mint gonosztevőknek vagy martiroknak hátukra kötözve, melyeknek ereje a mi táplálásunkra, a közterhek viselésére s a haza oltalmára van szánva! Nem, barátom, ezt nem tehetem. *Ha felelet kell, felelek; ha szenvedni kell, szenvedek én;* de törvénytelen séget, helytelenséget s keserű szenvedést rajtok történni, előttem végbe vinni, ily móddal, mire a törvény just nem ad, nem engedem!”

De nemcsak a levélben tiltakozik a törvénytelen ség ellen, s nemcsak saját jobbágyainak kél a védelmére. Számos vármegye gyűlésén jelen meg, így többek közt Pesten, Nagyváradban, Dézsen, s mindenütt felszólította a vármegyék tisztviselőit, hogy a törvénytelen rendeleteket ne hajtsák végre. Ez már *izgatás* volt az osztrák kormány szemében, s Jósika János báró, Erdély akkori kormányzója, titkos utasítást kapott, Wesselényit fogassa el. Erről a titkos utasításról bizalmasan értesítették Wes-

selényit, ám ő azt üzenete vissza jóakaratu barátjának, hogy őt semmiféle ijesztgetés meg nem félemlíti, mert ő a félelmet még eddig nem ismerte, s reméli, hogy sohasem is fogja megismerni. Az elfogató parancs nem volt mese s Wesselényi Udvarhelyszék rendeihez intézett levelében nyilvánosságra hozta, hogy mi készül ellene s kemény hangon tiltakozik az egész haza és világ minden szabad nemzete előtt az ellen a törvénytelenység és igazságtalanság ellen, hogy jószágától, becsületétől és szabadságától megfosszák. Az elfogatás ezuttal el is maradt. Kedvezőbb alkalomra várt az önkényuralom.

Széchenyi nem ért egyet Wesselényivel abban, hogy ily erős harcot folytat az önkényuralom ellen. Féltette barátját, hogy vaktába rohan, de félt attól is, hogy az alkotmányos szabadság türelmetlen követelésén forradalomba fogja sodorni a nemzetet. Ő előbb gazdaggá és műveltté akarta tenni a nemzetet, aztán magától elkövetkezik a szabadság. Wesselényinek első a szabadság, s majd elkövetkezik a gazdagság is, a műveltség is. Szóval: a jó barátok utja a politikában két felé válik. Wesselényi tovább irtat a törvénytelenység ellen, mind mélyebb és mélyebb lesz a szakadék közte és Széchenyi közt. „Látom, utainkban elágazunk, írja Széchenyi egy hosszabb levél végén. És ez hansson, kár-e, korunkra — kérdés. — Éljen boldogul, mélyen tisztelt anyádat igen-igen tiszteltem. Levelemet miért hosszabbitsam? *Mi nem járunk egy uton.* Isten veled s bizzál barátodban, ki soha nem fogja felejteni, mily szent barátság kötele kapcsol minket egybe.“

A választ erre a levélre édesanyja koporsója mellett írta Wesselényi. Az 1831-ik év december 16-ikán szenderült jobb létre a nagyember karjai közt az édes, jó anya, akit fia Istenként imádott, s 18-ikán, valóban a koporsó mellett írta meg keserűséggel teljes válaszát. Egyszerre vesztette el édesanyját s legjobb barátját. Ő legalább ezt hitte a koporsó mellett, hogy barátját is elvesztette, *egyedül* maradt.

„Jó anyám holtteste mellett vevém leveledett, — e szavakkal kezdődik a levél. Valóban derék balzsam marcangolt szívemre! Kivált baráti körből!“ Nem érti, hogy miben ágaztak el utjaik. „Az én utam az egyenes út. Hogy a gyüléseken férfinhoz illően beszéllek, talán nem vétek“ — írja tovább, aztán ezzel fejezi be levelét: „Barátom, tegnapelőtt szétszakadt ama legdrágább kötelék, mely gyöngéd érzés által kötött engem e világhoz. Am szakad el te azt is, melyet köztünk legnemesebb törekedés szőtt volt. Válj el tőlem! Hagyj magamra! Én mindent eltűrök. Oly egyedül, — de oly függetlenül is érzem magam, mint a szirt tetejéről felszárnyaló sas. Teljen be hát a végzés. Kiáltások ki bolondnak és esztelennek; nevéssétek ki elestét annak, ki azt maga szerezte magának. Hirdessétek hibásnak és vétkesnek. Legyen nevem meggyaláztatva vagy elfeledve, ne-

kem mindegy. Én nyugodt és derült szemmel nézek örök birámra.“

Nyilvánvaló, hogy Wesselényi e választ nem írja ezen a keserű, fájdalmas hangon, ha nem édesanyja koporsója mellett írja azt. Az ő *gyermeki* fájdalma nem volt közönséges fájdalom. Leánygyermek nem ápolhatta volna gyengébben, figyelmesebben, mint ahogy ez az óriás ápolta imádott édesanyját. Ő maga zárta le a koporsót. Nem engedte, hogy idegen vállak vigyék a sirboltba. Egymaga vette vállára s úgy vitte ki a sirboltba, mely hegy tetején épült. És nyolcnap és nyolc éjjel ült a téli hidegben e koporsó mellett. Nem adta hirül a halálesetet, csak tíz nap múlva jobb barátainak. E levelek közül megmaradt egy, amelyet Weér Farkasnak, Dézsen lakó barátjának írt. Mint ahogy nem engedte, hogy más valaki zárja le az édesanya koporsóját, vegye a vállára, azt sem engedi meg, hogy idegen kéz adja hirül a sokat szenvedett szent asszony halálát. Oly szépen és meghatóan, amint ez a 35 éves gyermek, tán soha még gyermek el nem siratta édesanyját. Az ő levele nem egyszerű hirdetés, de a szent asszony életének megindító leírása, s a gyermeki szeretetnek igazi példaképe.

Példakép... Igen. Wesselényinek nemcsak a levele, de egész élete a legszebb példakép, s ime, ahelyett, hogy ezt az életet példaképül állították volna ama kor ifjúságának, üldözőbe veszik ezt a nagy szívű, nagy lelki embert, s végül is börtönre juttatják, honnan csak szemévilágának elvesztése szabadítja meg.

V.

Az „árvi hajós“ — börtönben.

A félelmet nem ismerő Wesselényi az 1332–36-iki pozsonyi országgyűlésen is többször felszólt a törvénytelen ujoncozás ellen, s nagy hévvel küzd a jobbagység felszabadításáért. Ezen az országgyűlésen szövődött közte és Kossuth közt benső barátság, s Kossuth írott ujságának, az Országgyűlési Tudósításoknak, majd a Törvényhatósági Tudósításoknak Wesselényi volt a leglelkesebb támogatója. De csak másfél évig volt a pozsonyi országgyűlésen, sietett haza, Erdélybe, ahová a király teljes hatalmu polgári és katonai biztost küldött a horvát bán személyében. Wesselényi sorra járta az erdélyi vármegyéket s bátor szavú szónoklatokban támadta a törvénytelen kinevezést. Ennek a bátor harcnak meg is lett az eredménye: a király vissza hívta a horvát bán, s 1834-ben, huszonnégy évi szünetelés után, összehívta az erdélyi országgyűlést. Wesselényi mint Udvarhelyszék követe jelent meg ezen az országgyűlésen, de amikor a követek megjelentek a megnyitott gyűlésre, a tanácskozó terem — zárva volt, felsőbb rendeltre. Sokáig döngötte hatalmas öklével Wesselényi a zárt ajtót, végre is a református templomba vonultak a felháborodott követek, ott nyitották meg az országgyűlést. A király tovább

üzte a törvényteleniséget. Az országgyűlés elnökének a három jelölt közül a legkevesebb szavazatot nyert Nopcsa Eleket nevezte ki. Wesselényi egymaga két napig beszélt, csakhogy késleltesse az elnök felesketését. Elkeseredett harcot vivott az ellenzék a kormány ellen s a király, látván, hogy a kormány nem tud boldogulni az ellenzékkel, hamarosan bezárta az országgyűlést. De ez a rövid is elég volt arra, hogy Wesselényi bőséges érdemeket szerezzen a — börtönre. Különösen a szólás- és sajtószabadság érdekében folytatott heves küzdelmével szolgált rá. Nem elég, hogy nem szünt meg szónokolni, a maga pénzén könyomdát vásárolt s azon kinyomatta az országgyűlésen elhangzott beszédekét. Az ifjuság fákyás zenével ünnepelte a nagy hazafit, ellenben a kormány elkoboztatta a kősjót, a király meg bezáratta az országgyűlést. Két hét mulva Pesten volt Wesselényi s Naplójába ezt írta: „Magyar ruhát szabattam, egyszerűt és feketét, mert gyász illet most engem.“ A lelkes üdvözetek egész tömege követte Erdélyből a szólás- és sajtószabadság hőst, s Erdély „lelkesebb asszonyai és férfiai“ vert ezüst billikomot küldtek. A pozsonyi országgyűlési ifjuság nemcsak feliratban ünnepelte Erdély nagy fiát, de fákyás zenével is megtisztelte, ám azt az ifjut, Lovassy Lászlót, az ifjuság szónokát, lázítás címén, holott egy szó lázítás sem volt a beszédében, tíz esztendői börtönre ítélték. Ez az ifju négy esztendő mulva elborult elmével került ki a börtönből.

Közben nevezetes párbaja is volt Wesselényinek gróf Wurmbrandt császári ezredessel, aki két magyar mágnás jelenlétében becsmérőn nyilatkozott róla. A segédek lovassági karddal való viadalban állapodtak meg, arra való tekintettel, hogy Wurmbrandt rövidlátó. Wesselényinek előnyösebb lett volna a pisztoly, mert fájt a keze, de belenyugodott a segédek határozatába. Minthogy a szurás is meg volt engedve, Wesselényi el volt rá készülve, hogy rája nézvést veszélyes lesz a párbaj, mivelhogy ellenfele híres vivó volt. A párbaj a biharmegyei Mezőtelegd határában folyt le, az erdő szélén, s nagy sereg nép csődült ki az érdekes látványosságra. Wurmbrandt a párbaj előtt bocsánatot kért Wesselényitől, elismervén, hogy hibás volt az állítása Wesselényiről, de azért a párbajnak le kellett folynia. Az ellenfelek kezét fogták s megkezdődött a viadal. Wurmbrandt dühösen támadt, mind Wesselényi fejének intézte támadásait. Wesselényi a fájós kezével csak lassan vágthatott vissza, s így történt, hogy egymásután három vágást kapott: a nyakán, a mellén és az oldalán. Nehányszor megszurhatta volna ellenfelét, de a bocsánatkérés után ezt nem tartotta megengedhetőnek. Leküzdvé keze fájalmát, keményen kezdett támadni ő is. Előbb Wurmbrandtnak a karjára vágott egyet, de a kard csak lapjával érte. Wurmbrandt újra Wesselényi fejéhez vágott, mire ő oly kemény vágást mért

a kezére, hogy kezét is, kardját is elejtette. Ha a kard markolatja meg nem akadályozza, valószínűleg ketté vágta volna Wurmbrandt kezét, de így is örökre nyomorék maradt. Ki is kellett lépnie e miatt a hadseregből, s a nagyszivű Wesselényi előkelő állást ajánlott fel neki, amikor megtudta, hogy súlyos anyagi gondokkal küzd.

A párbaj után Wesselényi vissza ment Pozsonyba, hol nagy ünnepséggel fogadták. Aki csak közelébe férhetett, megcsókolta ruhája szegélyét. Országszerzte nagy volt az öröm Wesselényi életben maradásán. Széchenyiről, aki egyáltalán nem helyeselte Wesselényi politikáját, feljegyezték, hogy sohasem látták, olyan jókedvében, mint azon a napon, amikor megtudta a párbaj eredményét.

Ezalatt gyűltek, folyton gyűltek Wesselényi „bűnei“. Ime ezek a „bűnök“: izgatás az ujoncozás ellen. Saját vármegyéjében meg is akadályozta. Szatmármege gyűlésén „hütlenséget“ követet el, mert állítólag azt mondta: „A kormány nem akarja az örökváltságot, e kormány, mely csalárd álcát tévén ocsmány képére, kihuzta kilenc millió jobbágy pénzét, most csak azon fáradozik, hogy ezen kilenc millió által felingereltetvén, annak körmei közül ő szabadítson ki. Akkor jaj nekünk, szabad embeerekből rabszolgákká alacsonyodunk.“ Wesselényit figyelmeztette az alispán, vigyázzon, nehogy felségsértés bűnébe essék, de Wesselényi azt válaszolta erre: amit mondot vissza nem vonja. A felség személyét nem sértette, de amit a kormányról mondott fentartja. Ismétlé, hogy a kormány a parasztságvédő álarc alatt szivja a köznép zsirját. E beszéd 1834 december havában hangzott el a vármegye házában, s a következő év májusában megindult ellene a hütlenségi per. Ezt megelőzően egy másik per is indult ellene: a közbiztonságot és csendességet felzavaró, a társaságok fellázasztó intézkedései, másokon elkövetett kegyetlenkedései, *erkölcstelenségeivel (!)* s egyéb vétkes tetteiért. Meg is idézte a marosvásárhelyi királyi tábla 1835 március 18-ikára. Az idézés *Pozsonyban* találta Wesselényit, s mindössze hat napja volt arra, hogy Marosvásárhelyre utazzék. Lehetetlenség volt ez, s mert különben is beteg volt, halasztást kért. A tábla azonban marasztaló ítéletet hozott, mégpedig oly értelemben, hogy „Wesselényi azonnal elfogandó, letartóztatandó és az illetékes hatóságnak átadandó.“ Még *példás testi büntelést* is indítványozott az ügyész! Bécsbe azonnal helyben hagyták a marasztaló ítéletet s Magyarországon is kiakták hirdetni de ezt maga József nádor akadályozta meg: *erdélyi* ítéletet nem lehetett végrehajtani Magyarországon, minthogy Wesselényi tagja volt a magyar főrendi-háznak.

Hát — számúzték saját országából Erdély legnagyobb fiát. Abból az országból melynek üdvén, javán egész lélekkel munkálkodott. Ám ez nem elég, a pozsonyi királyi tábla hütlenségi

pert indit ellene. Nagy volt a felháborodás országsherte. A vármegyék felháborodva tárgyalták a szőlásszabadságon ejtett sérelmet, felírtak az országgyűléshez, s itt Deák Ferenc egymaga tizenhatszázszor szólalt fel Wesselényi s vele a szőlásszabadság mellett. Wesselényi jó barátját Kölceit bizta meg a védelmével. A *Himnusz* költőjének védőirata igazi remekmű, de sem a védőirat, sem a vármegyék és az országgyűlés tiltakozása nem tudták megmenteni Wesselényit a börtöntől. Három évi börtönre ítélte a királyi tábla a nagy embert. Az ítéletet 1839. február 9-én hirdették ki, egy évvel azután, hogy a pesti nagy árvizből száz meg száz ember életét mentette ki! Mindössze csak annyit tudtak kieszközölni, hogy az egészségtelen Ferdinánd-kaszárnyából, ahol félszemére megvakult, két katonatiszt kíséretében Gräzenbergbe utazhatott, megrongált egészségének helyreállítása végett.

Az 1838-ik esztendőben Wesselényi volt az ország legünnepeltebb embere. Csodát művelt ez a testben, lélekben erős ember a rettenetes árvíz napjaiban éjjel-nappal szakadatlan mentette az emberek életét és vagyonát. Magasztalta, dicsőítette minden lélek. Annak a kornak legnagyobb költője, Vörösmarty Mihály *Az árvízi hajós* című költeményében dicsőítette a hőst, az igazi hőst. A Nemzeti Színházban a közönség lelkes tapsai közt szavalta e költeményt a sze-

kely eredetű Laborfalvi Benke Róza, később Jókai Mór hitvese.

Wesselényi a Ferdinánd kaszárnya dohos börtönéből nem ment egyenest Gräzenbergbe, ment egyenest Erdélybe, holott a három hónapra kiállított menedéklevelél Gräzenbergbe szólott, Erdélybe nem. Ott érvényes volt az ellene kiadott elfogató parancs. De im, a hősök hőse nem tudja legyőzni szive vágyát; még egyszer látni akarja az édes anyaföldet, még egyszer le akar borulni a neki oly szent föld kebelére. Leborulni s megcsókolni azt. Titokban haza lopózik. Előre értesített megbízható emberei háts paripákkal várják a hosszú ut vonalán, így nyargal haza az üldözött nemes vad. Egyenest a zsbói sirbolthoz siet, zokogva borul le a szent földre s bucsuzik atyjának, anyjának, s a „hiv és tiszta lelkű“ Patakinak, felledhetetlen tanítójának szellemárnyékaitól. Mely megható jelenet lehetett e búcsuzás! Egy rózsát s egy-két mezei virágot visz magával a sirról s utolsó Isten hozzádot mond a szent földnek, abban a hitben, hogy többé nem látja azt...

(Jövő vasárnap folytatjuk.)

Vad, tékozló fiu az ifjuság,
Két marokkal szórja gazdaságát;
De jön apja, a zsugori vénség,
S visszazedi elpazarolt kincsét.

PETŐFI SÁNDOR.

Falu végén.

(Alföldi kép.)

Végig az országban.

Bejártam én az országot végig,
Rónák táját, kék hegyek vidékét,
S hogy bejártam, csak azóta látom,
Nincs szebb ország ezen a világon.

Künn a sikon apró fehér falvak,
Ezer szemök a sok fényes ablak.
Mig odaérsz, oly nehéz kívárni,
Ha bejártad, nehezebb elválni.

Sárga búzák, virító zöld rétek,
Boritják el a nagy messziséget.
Mint óriás, aki tengert lábol,
Hadonászik a szélmalom távol.

Zöld akácok beszegik az utat,
Köztük végig könnyű hintó futtat,
Ifjak, lányok vidám társasága,
Kocsin mennek szép Tündérországba.

Komor hegység túl ötven határon,
Rajta erdő, tetejébe várrom,
Ide látszik sejtemesen, kéken,
Mint egy csipke a kék bársony égen.

Addig megyünk, mendegélünk lassan,
Fönjárunk már a sötét havsban.
Zug a fenyves, távol patak morog,
Hüvös szellőt sóhajtnak az ormok.

Lomha felhő telepszik a völgyre,
Tornyok gombja fényesen áttörte,
Mint ha volna tenger alól hangzó.
Felhalatszik a déli harangszó.

A magasból némán szerte nézünk,
Csodálatos elfogódást érzünk,
Ilyen szépnek képzelni se mertük,
Amilyennek a hont megismertük.

Néma csendben suhannak a felhők,
Déli álmodt alszanak az erdők,
Gyönyörködünk széltében-hosszában
Az imádott, tündérszép hazában.

Zempléni Árpád.

Mike Ilona.

— Népmonda. —

A torjai Büdös kénbarlang átellenében, magas hegy tetején szomorkodik Bálványos víz omladéka. Tündérek építették ezt a várat, réges-régen, még akkor, amikor a kövek nem voltak megkeményedve... De a tündérek sem voltak olyan kicsinyek, mint most a földi emberek: ha sietős volt az utjuk, egybe átallépték az egész Háromszéket s ha jó kedvük kerekedett, felszedték kötényükbe a szántó-vető embereket, úgy játszadoztak velök.

Hiszen, jó magasra is építették a várat: Bálványos-hegy tetős-tetejébe. Egy tündér a hegy tetején állott, tizenkettő lent a Bálványos-patakban s úgy adogatták fel a követ. Reggel kezdték, s este, mire felsütött a hold, felragyogtak a csillagok, kész volt a vár.

Hát éppen, amikor készen voltak,

vágtat fel a patakon egy vitéz dalia, utána a katonái.

Kérik a tündérek:

— Hová szaladsz, fiam? Talán bizony kerget valaki?

Mondja a vitéz nagybúsan:

— Senkisémet kerget, de még sincs maradásunk. Nem nézhetik vérünkéből való véreink, hogy a Nap, a Hold s a Csillagok a mi Isteneink. Erőnek erejével azt akarják, hogy mi is megkeresztelkedjünk.

— Hát te ki vagy, fiam? — kérde a tündérek királynéja.

— Apor az én nevem, — felelte az ifju. — Első voltam eddig az én népeim között, s most utolsó vagyok. Volt fényes palotám, aranyom, ezüstöm, mostan semmim sincsen.

— Ne busulj, — mondá a tündérek királynéja. — Látod ezt a várat a hegy

tetején? Ezt építettük, csak ugy játékból. Ez jó lesz neked s embereidnek. Itt imádkoztatjuk a Napot, Holdat s a ragyogó Csillagokat. Valameddig megmaradtok a pogány hitben, ember ezt a várat be nem veszi, le nem rombolja. All ez a vár, mig a világ s még két nap.

Apor vitéz meg sem köszönhette a tündérkirályné ajándékát, hallotta, hogy nagy surrogással-burrogással elszálltak a tündérek s eltűntek a sűrű rengetegben.

Még az este felment a várba Apor vitéz az embereivel. No, itt ugyan nem félhettek senki ember fiától. A vár tornyából látták Háromszéket, Csikszéket, Erdővidéket: ide nem jön látatlan az elenség.

Hiszen, jöhettek, látva is, látatlan is: csak a Bálványos patakig jöhettek, onnét szépen vissza is fordulhattak. Há neki-indultak a hegynek, elhagyta az erejük csodálatos módon, közelébe sem juthattak a várnak: megvarázsolták a tündérek.

Telt, múlt az idő, már Apor vitéz is meghalt régen, de Bálványos vár állott erősen, redületlen. Megvédték a tündérek ég haragjától, gonosz emberek szándékától, mert Apornak a fiai is tartották a pogány hitet.

Három fia maradt Apornak: egyik szebb, dalibb, vitézebb a másikonál. Ez a három fiu egész nap az erdőben vadászott, s amig apjuk élt, nem is látták a falut. De egyszer a legkisebbik fiu vadászás közben félre csatangolt, s amig a bátyjai vadat űztek, ő betévedt Torjára.

Itt lakott az apja, amig a népek keresztény hitre nem tértek. Ment, mendegélt a fiu, s mennél tovább ment, annál jobban megtetszett neki a szép falu. Egyik utcán ki, másikon be, s egyszerre csak meglát egy ház ablakában egy szépséges szép leányt. Olyan szép volt ez a leány, mint égen a ragyogó csillag: bizony a napra lehetett nézni, de rá nem. Hej, nagyot nyilallik a fiu szive s gondolja magában: egy életem, egy halálom, be-megyek hozzája!

Hát be is ment. Köszönt illendően.

— Ki vagy? Mi vagy? — kérdezte a leány.

— Ne ijedj meg tőlem, — felelt a fiu, — Apor fia vagyok.

— Bizony, ha Apor fia vagy, fuss innét, ha életed kedves. Az én anyám Mike Andrásné, s nem tűr a házában pogányt. Ihol, jön is már az édes anyám!

— Hát, te mit keresel itt, te pogány fattyú? — rivallt rá Mike Andrásné. — Megismerlek az arcodról, a szemedről: Apor sarjadék vagy te!

Mondá a fiu:

— Adja nekem a leányát, Mikéné asszonyom. Meg- és megbecsülöm, tenyere-men hordom, arról is etetem, mint egy kis madárkát.

— De biz' az én leányomat ne hordja tenyerén Krisztus-tagadó, hallod-e! Térj a keresztény hitre s elviheted akkor.

— Kivánjon akármit, csak ezt ne kívánja, édes nénemasszony, — esengett a fiu.

— Nem kívánok én semmi egyebet: térj a keresztény hitre!

— Megölöm az ikafalvi emberölő sárkányt!

— Ölöd, nem ölöd, mindegy nekem. Légy keresztény!

— Megölöm az ojtozi óriást!

— Ölöd, nem ölöd, nem adom a leányomat, keresztény hitre ha nem térsz!

— Jól van, — gondolta magában az Apor fiu, — ha nem adod szépen, viszem majd erővel. — Illendően elbucszott, aztán nagy búsan hazament a várba s otthon elmondta a bátyjainak, hogy mi történt vele.

— Nem adja? — mondják a bátyjai. — Bizony, ha nem adja szép szerével, elhozzuk erőnek erejével.

Ott mindjárt megtanácskozták, hogy vasárnap mindhárman belovagolnak a faluba, s a leányt, amikor jön ki a templomból, elrabolják. Ahogy elkövetkezett vasárnap, lóra kaptak, sebes szélnél sebesebben a faluba vágattak, s a templomig meg sem állottak. Meghuzódtak a templom ajtaja mögött, s amikor kijött a szép Mike Ilona, a legkisebbik Apor fiu felkapta nyergébe, azzal — uccu neki, vesd el magad! — elvágatott vele, sebes szélnél sebesebben, még a gondolatnál is

sebesebben. A bátyjai mögötte vágtattak, s közbe-közbe visszafordultak, vissza-visszaverték a népet, nehogy közre foghasásák az öccsüket.

Am Mikéné sem volt olyan tedd el s elé se vedd asszony. Lóra kapott nagyhirtelen maga is, lóra az emberei is s vágtattak, rikoltoztak az Apor fiuk után, hogy zengett belé az erdő. Mire azonban a vár alá értek, Mike Ilona már fent volt a várban...

— Add vissza a leányomat, te Krisztus-tagadó! — kiáltott fel a várba Mike Andrásné.

— Vegye vissza, ha tudja! — kiáltott le az Apor fiu.

— Elseprem a váradat, te Krisztus-tagadó! — fenyegetődött az asszony.

— Próbálja meg! — biztatta Apor.

— No, csak várj! — lihegett Mike Andrásné, öklével megfenyegette Aport, aztán esze nélkül vágtatott haza, Torján meg a szomszéd falukban nagy hadat gyűjtött, hogy rengett a föld alatta, de hiába, — közelébe sem juthattak a várnak.

Hát a szép Mike Ilona mit csinált? Ó bizony kesergett, sirdogált éjjel-nappal, könnye el nem apadt.

Fájt ez az Apor fiunak, mert szerette erősen Mike Ilonát.

— Ugy-e, nem szeretsz? — kérdezte a leánytól.

— Szeretlek, szeretlek, csak térj a keresztény hitre.

Mondta Apor:

— Megtenném azt éretted, de meg esküdtem apámnak, hogy a pogány hitet soha el nem hagyom. De, hallod-e, Ilona, ha gyermekünk lesz, azt megkereszteltem.

Hej, megörült ennek Ilona! Egyszeribe küldötte az inasát az édesanyjához. Azt üzente neki: ne epossze magát, ha gyermekük lesz, keresztvizre tartják.

Ezen aztán megnyugodott Mikéné is. De bezzeg megharagudtak a tündérek. Egyszerre csak megindult a föld, s ledől a vár tornya. Megint mozdult egyet s bedől a vár kapuja. Nagy erős fergeteg

kerekedett, zengett-zúgott az ég, ringott-rengett a föld.

Esze nélkül szaladt ki amerre látott. Csak Ilona s az ura maradtak a várban. Megfogta ura kezét Ilona s mondta: Ne félj, térdepelj le, imádkozzál utánam.

— Ó, édes Jézusom, ne hagyj el! — imádkozott Ilona.

Mondta Apor is:

— Ó, édes Jézusom, ne hagyj el!

S im, halljatok csodát! Nem zengett az ég, nem rengett a föld. A vár összedőlt ugyan, csak egy fele maradt meg, de Ilona s az ura kikerülték a tündérek haragját. Visszamentek mind Torjára s még aznap megkeresztelkedének...

B. E.

Mit mond a magyar nép?

Aki á-t mond, b-ét is kell mondania.

(Folytathni kell a megkezdett munkát.)

*

Az ábécét sem tudja, mégis papolni akar.

*

Ismerem az abroszt, szöszből fonták.

(Alacsony származású büszke emberre mondják.)

*

Ne borsold meg, amit adsz.

(Ne hányortogasd föl.)

*

Adtál Uram essőt, s nincs köszönet benne.

(Sokkal több esső esett, mint amennyire szükség volt.)

*

Sokért nem adom, hogy semmim sincs.

(Nem érhet kár.)

*

Addig kell a fát egyenesíteni, amíg fiatal.

*

Aki keres puha ágyat, kopasz padon is elhálna.

(Válogatós emberre mondják. Még hozzá is teszik: Válogatósnak vadalma, annak is a legálja.)

*

Istennek nagy adománya, ha szépségnek jószág a párja.

*

Nemakarásnak nyögés a vége.

Tamás érdeklődik.

(A jéghegyekről.)

Tamás: Egyszer elmagyaráztad nekem, hogy a föld valaha tüzes golyó volt, a külső része lehült, bebőrözött és megráncosodott. Azt mondtad, így keletkeztek a hegyek.

Apa: Ha jól visszagondolsz a beszélgetésünkre, eszedbe fog jutni, hogy én nemcsak ezt mondtam. Megmagyaráztam én azt neked, fiam, miért ráncosodott meg a külső rész, csak már nem emlékszel reá.

Tamás: De emlékezem, csak hogy most másról szerettem volna kérdezősködni. Azt mondtad akkor, hogy a hideg mindent összehuz, s mire a föld külső része megkeményedett, az alatta levő rész is összehuzódott és így a külső takaró már nem illett rá az alatta levő gömbre.

Apa: Erre emlékezel, fiam. De azt is mondtam neked, hogy csak a hegyek egyik része keletkezett így. Más részük pedig úgy jött létre, hogy a belső tüzes rész áttörte a vékony burkot, kifolyt és a hidegebb levegőben megkeményedett. De ne vágj olyan szomorú arcot, nem bánom, ha másról kérdezősködsz is, csak meg akartam neked mutatni, hogy jól meg kell jegyezni mindent, amiről egyszer beszélgettünk.

Tamás: Igazad van, apus, másról akartam ma veled beszélgetni. Mikor Svájcban jártam és a nagy hegyeket nézegettem, sok különös alaku sziklát és sziklahasadékat láttam. Akkor még nagyon kicsike voltam, azt hittem, hogy óriások tördelik le a hegyeket és dobálózhatnak azokkal a nagy szikladarabokkal, melyek a völgyben vannak. Ma már nem hiszek az óriásokban, de nagyon szeretném tudni, hogyan töredeznek le a kemény kősziklák és hogyan kerülnek a völgybe a nagy sziklakövek.

Apa: Kérdezősködésedre nagyon sokáig kellene felvilágosítást adnom. Minden okot most nem magyarázhatok meg, de egy nagyon fontosat elmondok. A többikről majd más alkalommal beszélgettünk.

Tamás: Nagyon szeretném tudni legalább azt az egy okot.

Apa: A hegyeknek legnagyobb ellenségük a víz, különösen ha megfagy. A víznek az a tulajdonsága van, hogy nagyobb helyet foglal, ha jéggé változik. Ha tehát a sziklarepedésekbe behúzódik és ott megfagy, azt a hatást idézi elő, mint a robbantó szer. Repesztí a sziklát. A repedések eleinte talán kicsinyek, de a részekbe mindig több és több víz kerülhet, mindig több és több jég keletkezik, ha a hideg beáll. A sziklának a pusztulása hosszabb idő alatt bekövetkezik. De a hegyek letörését a glecser még jobban előmozdítja.

Tamás: Képen már láttam glecsert, olyan volt, mint egy nagy jégmező.

Apa: Inkább egy befagyott folyóhoz hasonlít. A magas hegyeken keletkezik. Mikor sok

hó hull egymás hátára, a fentlevő nyomja az alatta levőt, az egész megkeményedik. Olyanná válik, mint a jégtábla. Ez a tábla azonban mozog. Olyan, mintha álna, csuszik lefelé. A glecserek azok az óriások, amelyről valaha azt hitted, hogy tördelik a sziklákat. Bizony, tördelik! A mozgó jégfolyó rettenetes súlyával ránehezedik az utjában álló tömbökre, leszakítja őket és hurcolja lefelé. Néha olvadáskor belékeveredik a sziklatömb, vagy kisebb darabocskák; forgatja, surolja, különösen olyankor, ha a jégtömeg aljára kerül. Mert ez is előfordul. Ha a nap erősen süt a glecserre, a kő jobban felmelegszik, mint a jégréteg. Ilyenkor megolvasztja maga körül a jeget és a belsejébe süllyed, tetejébe aztán újabb hó esik. De amit oldalt letép, az ritkán kerül nagyon mélyre. A jég feneke surolja azt a talajt, amin lecsuszik. Innen letép, lesurol mindent. Kisimitja az utját. Ha nagyon meleg nyár van, a glecser alsó része elolvad, akkor láthatjuk, mennyire kisimitotta utját a nagy jégtömeg. De láthatjuk azt is, hogy mennyi kő darabot hurcolt le, mert csak a víz folyik el, a kő ott marad.

Tamás: Látszik a glecser csuszása, ha mellette áll az ember és figyel?

Apa: A legtöbb glecser olyan lassan csuszik lefelé, hogy évenként csak néhány métert tesz meg. Ezeknek a csuszása nem vehető észre, hiába nézzük. De vannak gyorsabban csuszó glecserek is.

Tamás: A nagy kősziklákat nem a glecser hozhatja le, mert azt mondtad, hogy a beléje kerülő köveket összetöri, lecsiszolja. Én pedig láttam a völgyekben szögletes nagy szikladarabokat is.

Apa: Mondottam, hogy a sziklák közé fagyott víz évek vagy évszázadok alatt meglazított nagy sziklatömböket. Ezeket aztán a viharok lezudithatják a völgybe. De a legtöbbet mégis a glecser hozza le. A meglazult szikladarabokat a glecser nyomása leszakítja, a jégfolyó aztán hátára veszi s úgy szállítja le, mint a folyón a tutaj szállítja a fát. Nem mindig furakodhatik a kő a glecser testébe. Néha nagyon kemény a jég, néha nagyon nagy a hó. Ha a glecser olyan mélyre jut, hogy erősen olvad, a kő kiválik belőle. Vagy ottmarad, vagy legurul a völgybe.

Tamás: Én úgy látom, hogy a víz és a jég hosszú-hosszu idő alatt simává teszi a földet.

Apa: Ilyen nagy ereje már nincs a víznek. De annyi bizonyos, hogy a különbségeket enyhíti. A hegyeket iparkodik letördelni és a völgyeket a törmelékkel megtölteni.

Tamás: A glecsernek meg kell olvadni, ha melegebb helyre jut le. De a hidegebb vidé-

keken nem olvad még a föld színén sem. Vagy talán ott nem mozognak a glecserek?

Apa: Ott is mozognak. Felülről csusznak lefelé. De nem olvadnak el a föld színén se. Csusznak odáig, míg tengert nem érnek és ott beletorlódnak a tenger vizébe. Ilyenkor a végük rendesen leszakad, uszni kezd. A tenger vize viszi magával, különösen, ha áramlásba kerülnek. Ezek a jéghegyek.

Tamás: A jéghegyekről olvastam, hogy nagyon veszélyesek a hajókra. Ezt nem értettem miért. Hiszen a hajósok messziről megláthatják a jéghegyeket és kikerülhetik.

Apa: A legtöbbet ki is kerülnek. De ez nem olyan könnyű dolog, mint amilyennek hiszed. Te már láttál fát kiásni. Tudod, hogy a legtöbb fának hatalmas gyökerei vannak. Némelyik fa nagyobb a föld alatt, mint a föld felett. Csakhogy ezek mindig sokkal nagyobbak

a víz alatt, mint a víz felett. A felső részükből nem lehet következtetni, milyen formájuk van a víz alatt. A hajós azt képzei sokszor, hogy már kikerülte a jéghegyet, mikor neki megy a vizalatti résznek. Aztán más veszedelem is fenyeget. A jéghegy néha meleg vízbe kerül, alól olvad, tántorogni kezd mint a részeg ember, majd hirtelen elveszti az egyensúlyt, felborul. Ha ilyenkor hajó van a közelében, nincs menekülés.

Tamás: Jéghegy nagyon sok van, mégis ritkán történik szerencsétlenség.

Apa: A hajósok már tudják, hogy milyen időben merre járnak a jéghegyek. Messzire kikerülnek őket. De a jéghegy maga tudatja közeledését. Hirtelen lehül a levegő, ha nagy jég-tömb közeledik. Ilyenkor a hajósok fokozott óvatossággal haladnak.

Kutyadolog.

— Mese. —

Irta: dr. Hatala Péter.

Volt egyszer egy Király, annak egy szolgálja, egy disznópásztor és ennek egy kutyája.

Történt, hogy a kutya és a szolga egy Császár udvarába került. A kutya előlépett császári Ebbé, a szolga pedig Kutyamosóvá, — majd fokozatosan — Hadvezérré.

Ekkor háboru tört ki a Császár és a Király között.

A Hadvezér győzött, mert a felhőszakadás elvitte a Király összes katonáit, a disznópásztor kivételével. A Király és a disznópásztor a Császár foglya lett.

A Császár látni akarta a foglyokat. Trónusán ült, jobbán a Hadvezér állt, lábánál az Eb feküdt. Az egymáshoz láncolt fogoly-pár a Császár előtt állott.

E percben a császári Eb leugrott a trónzsámolyáról s farkcsóválva odaszaladt a disznópásztorhoz, körülugrándozta őt.

A Császár szólt: — Honnan ismer e császári Eb téged?

— Onnan, hogy ezelőtt együtt őriztük az én királyom disznait.

Egyszeribe parancsolta a császár: — Engedjétek ezt az embert szabadon és adjátok vissza neki a kutyáját.

A bilincs lehullott disznópásztor har-

cos balkezéről s csörrenve odaütődött a király lábán levő bilincshez.

A disznópásztor, kutyájával együtt kifelé ballagott, elmenőben azonban így szólt a Hadvezérhez: Jáncsi! Nem ismered a Királyt?

A Hadvezér hódolattal a Császárra tekintett, féltérdre ereszkedve mondva: — Én csak a Császárt látom!

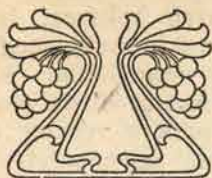
Ekkor a Császár levette nyakáról a „Fehér Eb rend“ csillagját a nagykordonnal együtt és a Hadvezér nyakába akasztotta e szavakkal: „Pro Fidelitate“. (Hűségért.)

— — — — —
És este a disznópásztor a szabad ég alatt közösen elfogyasztotta a fekete kenyeret az ő kutyájával, majd összehajtvá bozontos fejüket, aludtak, a disznópásztor és a komondor.

És este disztrakomára gyűltek a „Fehér Eb rend“ vitézei és a Császár eltette a rend új kommandorját.

És este a fogoly király — vacsora nélkül — gondolkodott és reájött, hogy a Hűség az — önfeláldozásból ered, az önfeláldozás pedig — kutyadolog!

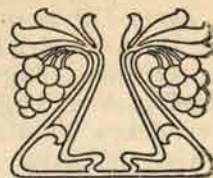

MESEFOLYAM

A mesék megindulnak és folynak, mint folyam vize.
Elhaladnak a parti virágok mellett és tükrözik az eget.

Írta: BALÁZS FERENC.

(Folytatás.)

Laci, aki mindeztideig úgy falta a meséket, mint a selyemhernyó az eperfalevelet, most közbeszólt:

- Miért is van annyi rossz ember?
- Ugy bizony; és mindig mások – hamiskodott Feri bácsi.
- Igen, mindig mások a rossz emberek, – kapott a szón Laci.
- S néha magunk is, Laci, – egészítette ki Feri bácsi. – Bizony, akár hiszed, akár nem, mi is épp annyira rosszak vagyunk, mint mások. S megittatta Lacit a mesefolyamból.

12. Mese.

Elevenről, aki el sem hitte volna, hogy maga is rossz lehet.

Ismertem négy kisfiút, akik testvérek voltak, s mindig együtt játszadoztak. Szerették egymást, úgy a maguk módján. Mért is veszedtek olyan sokat egymással.

Hanem amikor az iskolai év a vége felé közeledett, akkor csoda módra jó fiu vált mind a négy testvérből. Hogyne is, hiszen a vakációra ki akartak utazni falura s apuka régi szokás szerint csak jó fiukat akart magával vinni, vakációzni.

A vizsga után Eleven, aki a legkisebbik fiu volt, odaállott az édesapja elé is megkérdezte:

- Ugy-e, apuka, ki visz a nyáron falura?
- Ej, haj. Aztán, fiam, azt gondolod, hogy mind jó fiuk voltatok?
- De még milyen jók! Ennél jobbak már nem is lehetünk volna.

– Igaz, no, jók voltatok. De nem mind! Egyik a négyetek közül rossz volt; nem érdemli meg, hogy velünk jöjjön.

– Ki volt az édesapám?

– Találd ki.

Erre aztán Eleven el kezdte törni a fejét. Vajjon ki lehetett bűnös? Jenő, a legidősebb testvér? Dehogy, dehogy. Zoltán? Az igaz, ő néha nagyokat mondott, dehát azért jó fiu volt, hiszen senki sem hitte el neki. Még ki marad? Elemér? Hiszen anyuka őt szereti a legjobban!

Azt mondta hát az édesapjának:

– Valamennyien jók voltunk; ki nem tudom találni, kire gondol édesapám. Jenő is jó volt, Zoltán is, Elemér is. Mind jók voltunk.

Erre az apja furcsán nézett Elevenre:

Erre az apja furcsán nézett Elevenre:

– Hát temagad? Magadat nem számítod a többi közé? Hátha éppen te vagy a rossz? Elevennek leesett az álla:

– Jaj, én erre nem is gondoltam. Persze, hiszen én is lehetek a rossz.

Ugy bizony! Eleven arra nem is gondolt, hogy ő még rossz is lehetne. Pedig csakugyan ő volt a leghelytelenebb, legengedetlenebb, leg-rakonccátlanabb. Dehát – ez neki nem jutott eszébe.

*

Pista most megkérdezte:

– Hogy is lehet észrevenni magunkban rosszaságot?

– Ugy fiam, ha hallgatunk másokra is és nem vagyunk önfejük.

– Nehéz lehet az.

– Nehéz bizony. Miért van az, hogy a legtöbb bűnös ember mind azt hiszi magáról, hogy jó.

Kis párafelhőt szívott föl a nap a mesefolyamból. Abból ereszkedett le ez a mese.

13. Mese.

Hátaztánról, aki úgy vette észre önhibáját, hogy látott a mások szemével.

Hátaztán igen kegyetlen fiu volt. Ugy gyönyörködött a mások szenvedésében, mint a jó emberek a szép virágban. De hiába korholták őt ezért, még csak meg sem bánta soha, amit tett.

A szárnyas bogaraknak kitépte e szárnyukat. Csinált belőlük szárnyatlan bogarakat. A macska lábait kis dióhaj cipőcskébe bújtatta, amik úgy kopogtak a köveken, mint nehéz időben a jégeső. Hát persze, legyen nekik is cipőjük, Ha pedig megszidták ezért, akkor azt mondta: ha a macskáknak nem kell, nekem sem kell, s lehurta mind a két lábáról s fegyvernek használta a cipőt. Aztán ha valaki megkérdezte tőle, hogy:

– Te kegyetlen fiu, nem sajnálsz azt a sok szegény, ártatlan állatot kizozni?

Akkor azt felelte:

– Hát aztán? Nekem nem fáj, nekik se fájjon.

Nem tudta semmiképpen belátni, hogy mi

az, amit cselekszik. Hiszen ha beírtta volna! Akkor még lehetett volna segíteni rossz szívének szép szóval, amely könnyeket csal elő, de így?!

— Hát aztán! Nem fáj nekik, ha mondom. Megkérdeztem tőlük, ők mondták. Ne törődjetelek velem.

Igy torkolt le mindenkit. Persze ezt nem lehetett már sokáig tűrni. Édesapja, aki embert akart belőle nevelni, végre is megfenyegette:

— Ha meg nem javulsz mézárósnak adlak! Akkor aztán taglózhatod az ökröket s a bivalyokat kedvedre.

Hát aztán ezt nem bánta. Csak éppen nem akarom mondani, de talán még örvendett is neki. Ezt felelte az apjának:

— Hát aztán?!

Hát aztán tudjátok mi lett a dologból? Egyszer felnőtt a fiú s akkor az apja elkergette a házától:

— Eredj, élj meg ott, ahol tudsz. Többet nem akarom nézni, mit művelsz a házamnál.

Hát aztán így hagyta el a szülői házat. Valahonnan vágott magának egy vándorló botot, azt hozzáverte három kutyához, hogy legyen erős, mint a vonítás, aztán nekivágott az országútnak. A mezőn mindjárt kipróbálta a botját. Addig vert egy piros kis borjút, míg a pásztorok a hátára kenték a saját botját. Abból tudta meg, hogy csakugyan igen kemény, olyan kemény, mint a kölyöksírás.

En nem tudom, hogy talált rá Hát aztán arra a kis ösvényre, de az a kanyargó szallag, amelyik olyan volt, mintha tejet csorgattak volna el, igen csodálatos vidékek felé vezette. Ott az embereknek akkora szemük volt, hogy mindent láttak, még a sötétséget is. Ha Hát aztán valamelyik zsebébe eldugott egy valahonnan szerzett, fényesre dédelgetett piculácskát, bizony, azok az emberek úgy reáhibáztak, mint annak a rendje. Csak éppen egyszer tévedett valamelyik fehérhajú látóember. Hát aztán egy nagy darab kemény követ rejtett el a nadrágja zsebébe, aztán az a kerek szemű ember azt mondta, hogy ő a követ a szíve helyén látja. Hát aztán a szemébe nevetett.

Kerek kis domb tetején épült a látóemberek temploma. Oda jártak az Istent tisztelni. De csak azok, akik érezték, hogy jók. Akiben feketélt a bűn, mint a kis bogár a lámpaüvegen, vagy mint a pók a pókhálóban, az oda se mert állani, hiszen két mérföldnyire kisötétlett szívéből a bűn.

Hát aztántól megkérdezték:

— Kérdjük, mintha nem tudnók: jó vagy-e Hát aztán?

— Hát mi volnék egyéb?

A látóemberek megcsóválták a fejüket s azt mondták:

— Tudod-e, Hát aztán, hogy ha közibénk gonosz ember téved, akkor mindhiába fakad a szívéből Isten felé szálló imádság, nem szen-

tel az meg bennünket. De akkor meg a szavak sem gyűlnek a szánkban, hogy szóljunk.

— Hát aztán?

— Úgy gyere be közénk, hogy hagyj imádkozni. Senkit a templomból mi ki nem kergetünk. Az jöjjön be oda, aki Istent keres, imádkozni akar, de a gonosz embert nem várja ott áldás.

— Hát aztán?

És nem törődött semmivel, bement a templomba. Jaj, be csodaszép volt az a templom. Szemét nem vakította, mert nem fényességgel volt a templom megfestve, hanem látó szemek félhomályával. Hát aztánt ezzer felől nézték a nagy látószemek, amikből a falak épültek.

(Jövő vasárnap tovább meséljük.)

*Szép csillag a honszeretet,
Gyönyörűségesen ragyog!
Szegény hazám, szegény hazám te,
Neked kevés van ilyen csillagod!*

PETŐFI SÁNDOR.

Őrző angyalom.

Fehér szárnyát a hold ezüstözte,
Fénylő sugár itt-ott csillog közte.

Holdas szárnya halkán simul hozzám,
S léptét mintha néma szellő hozná.

Jár mögöttem nesztelen lépéssel,
A jóra int: „Kis fiú, ne késs el!”
Selymes karja jó útra vezérel,
Szeliden küzd a csintalan vérrel.

Szép szemének fénye pihen rajtam,
Sokszor fényét kerülni akartam,
De a könnye a szívem átjárta,
S megtérésem lett könnyének ára.

Sokszor sirva fordult el mellőlem,
De rút tettem ha elszállt előlem,
Visszafordult, átölelt zokogva,
S lettem újra védő szárnya foglya.

Hogyha jártam zúgó örvény felett,
Eleséstől, hogyha félnem kellett:
Sokszor hogyha imbolyogva léptem,
Féltem nézte, kísérte a lépteim.

Órangyalom, vigyázz reám mindig!
Védj meg, mikor utam elé hintik,
Az örvények ezer veszedelmét,
Tartsd meg nekem szíved szent szerelmét!

Rácz Imre.

Hogy lesz a kávéskannából kávénéni?

Boriska.

— Irta: Nászai Elza. —

Egyszer volt, hol nem volt, nem is olyan régen volt, hogy a patakmentén éldégt egy Boriska nevű leány. Itt lakott nem messze, egy bogárhátú, két ablakos kis házban. Gyönyörű szép leány volt Boriska. Haja fekete, mint a holló szárnya; szeme kék, mint a ma nyílt ibolya; járása, mint a ringó lilomszál.

Egyszer a patakhoz jött Boriska, hogy kis korsóját megmerítse. — Hát, csudák csudája!... kilátott még olyan ragyogást?... Éppen arra járt a király fia s megállt a patak szélén, hogy a lovát megítassa. De amikor Boriskát meglátta, nem azt mondta: „Adj innom szép kis lány,” — hanem azt mondta: „Én a tied, te az enyém, akarsz-e a feleségem lenni?”

Boriska ijedtében értette is, nem is, amit a királyfi mondott.

De az csak tovább fonta szép beszédjét:

— Királyasszony leszel, talpig selyemben jársz, országom minden drága követ rád rakom, jössz-e velem, szép violaszálam?

Boriskának még akkor sem jött meg a szava, de nem ellenkezett, amikor a királyfi lovára emelte s elindult vele.

Nem is soká nyargaltak s már is megérkeztek a százablakos, tündöklő királyi palotába.

A királyfi kezén fogta Boriskát s egyenesen királyi anyja elé vezette.

— Királyi anyám, lelkem, ez lesz a feleségem, vagy senki más.

Az öreg királyasszony haragosan végig nézett Boriska szegényes ruháján.

— Tudsz-e patyolatba aranyszállal varrni, úgy, hogy az el ne szakadjon? — kérdezte Boriskát nagymérgesen.

— Nem tudok.

— Tudsz-e úgy táncolni, hogy sarakad a földet soha ne érje?

— Nem tudok.

— Tudsz-e mosolyogni akkor is, amikor szived majd meghasad bánatában?

— Nem tudok.

— Nohát akkor nem is lehetsz királyasszony. Adok egy esztendő, ha addig mind a hármat megtanulod... Isten neki, ha már szeret... elvehet a fiam, de előbb nem. Ha pedig meg nem tudod tanulni, mehetsz arra, amerről jöttél.

Azzal Boriskát beküldte az asszonyokházába, hol minden ügyességre tanítják a fiatalokat, a fiának pedig megparancsolta, hogy menjen világot látni, álló esztendeig haza ne kerüljön.

Szegény Boriska szomorúan fogott a tanuláshoz. Nehéz munka volt, örökös szidás járt vele. De azért a két elsőt megtanulta az év végére valahogy. Tudott aranyszállal varrni patyolatvászorra, tudott lábujhegyen táncolni, de hogy mosolyogni amikor a szive fáj... azt nem tudta megtanulni.

Nem mosolygot ő már sohasem. Csak mindig a bogárhátú kis házukra gondolt, meg az édesanyjára, meg a játszópajtá-

sira s majd megszakadt a szive bánatában.

Egyszer ottkint sétált a gyönyörű szép királyi kertben. Csudálatos virágok illatoztak körülte, de ő azt gondolta: szebbek otthon a rét virágai; hatalmas nagy fák terjesztették ágait a kert hüvös utjai felett, de ő azt gondolta: hüvösebb van a patakmenti nagy diófák alatt. Egyszer csak rigó fütty halatszott az ágak között. — Éppen úgy szólsz, aranymadár, mint nálunk a flótás rigó, de az mégis szebben.

— Épp úgy szólok, mint nálatok szóltam, mert hogy onnan való vagyok, szomorú Boriska.

Megörült Boriska az ismerős madárnak, de mégis majd hogy sirva nem fakadt.

— Vezess haza, arany madár, meghalok itt szomorúságomban.

Gondolkozott a sárgarigó, ő már vándorúton volt, arrafelé, ahol soh'sinesen hideg tél, — de megsajnálta Boriskát.

— Ha rögtön jössz, még haza vezetlek. Csapatunk most pihenőt tart, ha nagyon sietek, holnap reggel még itt találom őket.

Boriska nem gondolkozott soká: úgy, ahogy volt, elindult a rigó után.

A rigó vezette őt árkon-bokron, erdőn-mezőn át. Az ágak megtépdesték, a tüskék megvérezték, átjárta a hüvös éjjeli szél, meg a reggeli harmat, de ő nem bánta. Ugy érezte: meghalni is jobb lesz otthon, mint élni idegenben.

Mire a nap piros ragyogással széjjel tekintett a földi tájakon, akkora meglátta Boriska a bogárhátú, két ablakos kis házat. Akkor leborult a virágos rétre, arcát beletemette a hüvös fűbe s úgy zokogott örömében, bánatában.

A rigónak sietős volt az utja, de azért előbb mégis beszólt Boriska édesanyjához, meg a szomszédék Andrisához, hogy hazaérkezett Boriska.

Szaladtak nagy örömmel érte.

Boriska odaborult édesanyja nyakába:

— Édesanyám, soh'se kívánkozom többé királyi palotába, nagy gazdagságba! A farsangon pedig nagy vigasság

hangzott a bogárhátú kis házból. Boriskát elvette András.

Olyan lakodalmat csaptak, hogy a félfalu táncolt s még a kis macskák is a kállai kettőst rakták a szalmakazal tetején.

Most is élnek, ha meg nem haltak.

... Nézd, a kevély tölgy, melyet az északi
Szélvész le nem dönt, benne termő
Férgek erős gyökerit megőrlik,
S egy gyenge szélről földre terítettik!
Igy minden ország támasza, talpköve
A tiszta erkölcs, mely ha megvész:
Róma ledül s rabigába görbed.

Berzsenyi Dániel.

FEJTÖRŐ.

A sorsolásban való részvételre egy rejtvény megfejtése is jogosít!

A rejtvények megfejtését, a megfejtők és nyertesek névsorát egyszerre, a megfejtést követő hónap végén közlöm!

Számrejtvények.

- 1, 17, 21, 18, 10, 4, 5. Légi jármű.
8, 16, 10, 11, 12, 13, 19. A konyha művésze.
6, 20, 11, 15. Hüllő.
7. Mássalhangzó.
1-21. Közmondás.

16, 10, 18, 19, 7. Telefonba mondják.

11, 12, 15, 4, 20. Fiunév.

3, 6, 8, 9, 5. Irunk vele.

6, 14, 13. Szorgalom mintaképe.

1, 2. Csecsemő teszi.

1-20. Közmondás.

Betűrejtvény.

$\frac{a}{b}$ XX ár

Verses rejtvény.

Az első része nagy folyó neve,

Elég nagy volna a fele.

A másodikon mindenki jár,

A harmadikban lakik a király.

Elek nagyapó üzeni:

Csőregi Feri. A szedő bácsinak megüzentem, hogy te nem *Csorogi* vagy, hanem *Csőregi*. Bizonyosan csóválta a fejét: ej, ej, hogy történhetett ez! – s természetesen, helyreigazította a nevedet. – **Ausländer Ágica.** Valószínű, hogy a postán kallódott el a könyv, amelyet nyertél, de ne búsulj, Ágica, mert a kiadó bácsi másodszor is küld neked könyvet. Hát csak folytasd a rejtvénymegfejtést: élvezetes és hasznos foglalkozás az. – **Boncz Katóka.** Kérde, hogy Kisbaczonban is oly csunya-e az időjárás, mint nálatok. Hogy éppen olyan csunya-e, azt nem tudom, Katóka, mert nem láttam, milyen csunya a titek. Annyi bizonyos, hogy az itteni-nél csunyább, lehangelőbb alig lehet. Szegény Tökmag király a multkoriban ugy belesüppedt a sárba, hogy csak a fehebújja látszott ki. No de nagyapóka szerencsésen kihuzta, amiről öfelsége mindjárt nótát is csinált. – **Schiessel Rikárd és Irma.** Tiszta és szép irásotok dicséretet érdemel. Szeretném, ha a rejtvénymegfejtésen kívül egyebet is írnatok, hogy közelebről megismerkedjem veletek. A híres tordai pogácsa most is méltó-e régi híréhez? – **Bertalan János.** Látszik a leveleden, hogy már negyedik gimnazista vagy. Azt is látom, hogy figyelmesen olvasod az ujságot: különben nem vettéd volna észre Tökmag király versében a hibát. Persze, hogy sajtóhiba az. „Irogatás-, nótázgatással, Telik időnk nótázgatással“ – nyilvánvaló, hogy a második nótázgatás – sajtóhiba. Eltaláltad: *szántogatással* kellett volna lenni. Bizony, nem mese, hogy nagyapóka nemcsak irogat, de szántogat is. Nemcsak muszájból, de jókedvből is. Az összes mezei munkák közt a szántást találok a legszebbnek, a legnemesebbnek. Nagy lelki gyönyörűség az, amikor az édes anyaföld az ekevas nyomán keblét kitarja. Csakhogy meg nem szólal: hints magot belém, s én majd megajándékozlak téget puha kenyérrrel! – **Vitályos Anikó.** Magam is jobban szeretném, ha minden számban közölhetném a rejtvénymegfejtők s a nyertesek nevét, de ez lehetetlen, minthogy az ujságot Nagybányán nyomják. Kisbaczon pedig messze, igen messze van tőle. Azért határoztam azt, hogy az egyik hónapban beérkező megfejtéseket, a megfejtők és nyertesek névsorát egyszerre közlöm, mindig a következő hónap végén. Így aztán valószínű, hogy minden megfejtő résztvehet a sorsolásban, ha hétről-hétre elkülditek nekem a megfejtést. A 36. számban közölt rejtvényeket jól fejtetted meg, s hiszem, jól fejtetted meg az ezután jövőket is. – **Verner Gusztó.** Baloghné, Molnár Mária, kinek Farkaskaland c. története és *Rabmadár Kesergője* c. verse oly mélyen meghatott téged. Budapesten lakik. Annak igen örvendek, hogy szüleid is „elejétől végig olvassák“ az ujságot s éppen ugy gyönyörködnek a szép mesékben és versekben, mint te. Voltaképpen minden szülőnek olvasnia kellene az ujságot, melyet gyermekeiknek járatnak, mert csak így győződhetnek meg arról, hogy nem sárba dobták a pénzt, amikor az ujságra előfizettek. Add át szüleidnek meleg üdvözetemet! – **Ötödik gimnazista.** Egy földön élő népeknek meg kell ismeriük egymást, mert csak a kölcsönös megismerésből

fejlődhetik ki egymás megbecsülése. Ennek a megismerkedésnek legcélszerűbb módja, ha egymás irodalmát megismerik. Román nyelvre már számos magyar könyvet ültettek át régebben is. Többek közt *Goga Octavian*, a románok nagy költője lefordította az *Ember tragédiáját*, *Madách* Imre világhíres műveit, Petőfi-nek számtalan költeményét s az újabb költők közül *Ady* Endrétől is számosat. Nemcsak illő, de szükséges is, hogy a magyar írók is ültessék át magyarba a román költők jelesebb műveit. Azért közlök időnként a *Cím-borá*-ban román mesét és verset, hogy lassankint ti is ismerkedjete meg a román irodalommal. Ha a román irodalom történetével meg akarsz ismerkedni, ajánlom e célra dr. *Bitay* Árpádnak, a kolozsvári Marianum jeles tanárának könyvét, mely nemrég jelent meg. Címe: „A román irodalomtörténet összefoglaló áttekintése.“ Természetesen, nem elég elolvasni egy irodalomtörténeti könyvet, meg kell ismerkedni az írókkal is, más-különbén nincs sok haszon az elolvasásban, még ha „be is vágnád“ a könyvet. – **Weisz Irmus és Idus.** Igen kedves leveletekben arra kértek, hogy titeket is fogadjalak be unokáim közé. Örömmel fogadlak be, Irmus és Idus. A *Cím-bora* minden olvasóját unokámnak tekintem, s elvárom, hogy leveleikben Elek nagyapónak szólítsanak. A „Tisztelt Szerkesztő ur“ megszólítás azokat a szerkesztőket illeti meg, akik a nagyoknak csinálnak ujságot. Azt akarom, hogy meleg szeretet kapcsoljon össze az unokáimmal s bizalommal forduljanak hozzám. Igen meghat, hogy nemcsak mamátok, de nagymamátok is hűséges olvasója volt Elek nagyapónak, amikor ő még Elek apó volt. Hát bizony repül az idő, s már sok-sok nagymamával (persze, fiatal nagymamákkal) találkoztam, akik az én meséimen nőttek fel. Ez maga elég volna, hogy megaranyozza életem alkonyát. „Apai“ szeretettel üdvözlöm nagymamát is, mamát is. – **Ajtay Gizike és Gyurika.** Hogy soroljam fel szép sorjában a „valóságos“ unokáim nevét? Ime, teljék kedvetek. Éva (6-ik gimnazista), László (negyedik), Dénes (harmadik), András (negyedik elemista), Tamás (negyedik), István (Öcsike, második), aztán az iskolába még nem járók: Miklós, Hancika, Marica, Jucika és Juditka, összesen tizenegy.

Kis virág.

— *Kis virág, siess virulni,
Nincs neked csak egy nyarad;
Ha te elhullsz, majd virit más,
Szürke a föld nem marad.*

— *Kis madár, siess dalolni
A kizsendült lomb alatt,
Ha te nem dalolsz, dalol más,
Néma a föld nem marad.*

Zempléni Árpád.

